

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

2 februari 2001

GEDACHTEWISSELING

**over het besluit van de Vlaamse regering houdende vaststelling van de voorwaarden
van toekenning van een persoonlijk assistentiebudget aan personen met een handicap**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door de heer Koen Helsen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van Kessel ;

mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Claudine De Schepper, de heren Jacques Devolder, Koen Helsen ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer Felix Strackx ;

de heren Guy Swennen, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle Heeren, de heren Jan Laurys, Luc Martens ;

de heren Frans De Cock, Freddy Feytons, André Moreau, Cis Schepens ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen Van den Eynde ;

de heren Patrick Hostekint, Chokri Mahassine ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

mevrouw Margriet Hermans.

INHOUD

Blz.

1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	4
2. Bespreking	6
Vragen van de leden	6
– Algemeen	6
– Informatie	6
– Arbeidsrechtelijke aspecten	6
– Selectie aanvragen	7
– Bepaling budget	7
– Combinaties met andere voorzieningen – (niet-)vergoede handelingen	7
– Procedure	8
– Zorgconsulent	8
Antwoord en bijkomende vragen van de leden	8
– Algemeen	8
– Arbeidsrechtelijke aspecten	9
– Inschaling en procedure	9
– Informatie	10
– Combinaties met andere voorzieningen – (niet-)vergoede handelingen	10
– Zorgconsulentschap en budgethoudersverenigingen	11
– ... en inschaling	11
– Effect op de residentiële sector	12
– Kwaliteitsdecreet	12

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen hield een gedachtewisseling met mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het besluit van 15 december 2000 van de Vlaamse regering houdende vaststelling van de voorwaarden van toekenning van een persoonlijk assistentiebudget (PAB) aan personen met een handicap, op 12 januari 2001.

De heer Willy De Pauw, bestuur Individue Gerichte Prestaties van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), en de heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker, namen aan de bespreking deel.

1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

De Vlaamse regering heeft het ontwerp van besluit over het invoeren van het persoonlijk assistentiebudget (PAB) goedgekeurd op 15 december 2000. Met deze beslissing komt een einde aan de opeenvolgende experimenten sinds juli 1997. Het besluit geeft uitvoering aan het regeerakkoord en aan het decreet van 17 juli 2000 inzake het invoeren van het persoonlijk assistentiebudget.

Alle personen met een handicap die erkend zijn door het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap kunnen een PAB aanvragen. Dit betekent dat, ongeacht de aard van de handicap (fysiek, mentaal, auditief, visueel, autisme, niet-aangeboren hersenletsel, posttraumatisch,...) alle rechthebbenden van het Vlaams Fonds er aanspraak kunnen op maken.

Minderjarigen, of volwassen personen die door de ernst van hun mentale handicap rechtsonbekwaam zijn, kunnen ook van het PAB gebruik maken. Hun wettelijke vertegenwoordiger treedt dan op als budgethouder.

Het PAB heeft vooreerst een emancipatorisch doel. Personen met een handicap kunnen met een PAB de assistentie die ze nodig hebben, zelf organiseren. Op die manier kunnen ze zelfstandig of in familiaal verband blijven wonen. De persoon met een handicap wordt 'budgethouder' van zijn eigen assistentiebudget.

Ten tweede honoreert het budget ook de enorme inzet van familieleden en mantelzorgers die de persoon met een handicap ondersteunen. Ten derde wordt vermeden dat zorgbehoevenden moeten worden opgenomen in een residentiële voorziening omdat er onvoldoende ondersteuning in het thuismilieu beschikbaar is.

Het goedgekeurde PAB-besluit regelt de voorwaarden voor de toekenning van een persoonlijk assistentiebudget.

De persoon met een handicap kan als werkgever een arbeidsovereenkomst afsluiten met zijn persoonlijke assistent. Hij kan er ook voor kiezen om via een overeenkomst met bijvoorbeeld een uitzendkantoor de assistent in te huren. Hij hoeft dan niet zelf de sociale, fiscale en arbeidsrechtelijke verplichtingen als werkgever op zich te nemen. In dat geval betaalt hij de kosten van de assistentie op basis van een factuur. In beide gevallen wordt de taakomschrijving van de assistent vastgelegd in een geschreven overeenkomst. De kosten voor de tewerkstelling van de assistent worden door de persoon met een handicap gedragen, en rechtstreeks aan hem terugbetaald door het Vlaams Fonds. De rechthebbende ontvangt voorschotten, zodat hij de eerste kosten niet zelf moet voorschieten en hij enige ruimte krijgt om flexibel met zijn budget te kunnen werken. Na het kalenderjaar wordt een afrekening gemaakt.

Om te vermijden dat individuele budgethouders, mét hun assistent, in een isolement terecht komen, is voorzien dat zij bijgestaan worden door een budgethoudersvereniging en/of door een zorgconsulent. Ze bepalen ook hier zelf op welke gemachtigde vereniging zij daarvoor een beroep doen.

De taken die de assistent uitvoert, moeten bijdragen tot de sociale integratie van de persoon. De volgende handelingen van de assistent komen in aanmerking voor vergoeding via het PAB :

- praktische, inhoudelijke en organisatorische hulp en/of ondersteuning bij huishoudelijke en lichamelijke activiteiten en bij verplaatsingen ;
- praktische hulp en/of ondersteuning bij handelingen van het dagelijks leven in verband met schoollopen en werksituatie ;
- praktische, inhoudelijke en organisatorische hulp en/of ondersteuning bij het uitoefenen van dagactiviteiten ;

- agogische, pedagogische of orthopedagogische begeleiding en/of ondersteuning van de persoon met een handicap en/of zijn ouders, inzonderheid voor wat betreft de aanpak van specifieke problemen, toekomstplanning, opbouw van een sociaal netwerk, begeleiding en/of ondersteuning voor wat betreft gezondheid en veiligheid, coaching, ontwikkelingsstimulering bij jonge kinderen, aanleren van zelfredzaamheid en andere specifieke vaardigheden ;
- gespecialiseerde kinderopvang, met een maximum van 4 uur per week.

Voor vergoeding komen zeker niet in aanmerking :

- aankoop van materiële hulpmiddelen, aanpassingen en onderhoud van hulpmiddelen, het betalen van de kosten van dovertolken,... De financiële tegemoetkoming daarvoor verloopt via een ander kanaal. Op termijn wordt dit wel samen bekeken als het voorstel van decreet inzake het persoonsgebonden budget wordt behandeld ;
- medische en paramedische behandelingen, onderzoeken of therapieën die ten laste genomen worden door het Riziv ;
- pedagogische en didactische begeleiding bij studies die behoort tot de bevoegdheid van het buitengewoon of geïntegreerd onderwijs ;
- ondersteuning bij tewerkstelling die overlapt met wat bestaande diensten of wettelijke regelingen van het Vlaams Fonds nu reeds bieden ;
- budgetbegeleiding.

De minister onderstreept dat het om een realistisch besluit gaat. De minister heeft voor het PAB 341,6 miljoen frank ingeschreven in de begroting 2001 van het Vlaams Fonds. Met dit budget kan aan maximum 400 budgethouders een PAB worden toegekend. Ongeveer 800 aanvragen werden reeds ingediend. Dat betekent dat prioriteiten moeten worden gelegd. Bij de selectie van budgethouders wordt prioriteit gegeven aan :

- de 50 deelnemers van het huidige experiment tot het einde van 2000 ;
- 150 personen die de (semi-) residentiële instelling die hen opvangt, willen verlaten, en door het PAB kunnen terugkeren naar huis, of zelfstandig kunnen gaan leven. Tegelijk kunnen de 150 plaatsen die zo vrij komen worden aangeboden

aan personen met een ernstige zorgbehoefte die reeds geruime tijd wachten op een beschikbare plaats ;

- diegenen die tijdens het experiment hun kandidatuur voor een PAB hebben gesteld.

Binnen deze categorieën, en ook bij de overige groepen, zal rekening gehouden worden met de assistentiebehoefte van de aanvrager, de ernst van de handicap en de zorgbehoefte en de datum van de aanvraag.

De persoon dient een gemotiveerde aanvraag in bij het Vlaams Fonds. Aan alle personen die ooit een aanvraag deden, werd een informatiepakket opgestuurd met de nieuwe voorwaarden van het besluit en een formulier waarmee de betrokkene zijn aanvraag herbevestigt.

De aanvraag bevat o.a. de informatie waaruit blijkt op welke manier de persoonlijke assistentie noodzakelijk is voor de sociale integratie. De betrokkene omschrijft de wijze waarop de assistentie zal worden georganiseerd. De behoefte aan assistentie drukt hij uit in een gemiddeld aantal uren assistentie per week.

Bij de bepaling van het bedrag houdt de commissie rekening met twee soorten assistentie :

- ADL : assistentie bij de handelingen in het dagelijks leven. Deze assistentie wordt in het PAB verrekend aan de kost per uur op het gelijkgesteld subsidieniveau voor de wedde van een begeleider klasse 2A in de gehandicaptensector met 10 jaar weddeanciënniteit ;
- begeleiding : de agogische, pedagogische of ortho-agogische begeleiding. Deze begeleiding wordt in het PAB verrekend aan de kost per uur op het gelijkgesteld niveau van een begeleider klasse 1 in de gehandicaptensector met 10 jaar weddeanciënniteit.

Aan de persoon wordt een bedrag op jaarbasis toegekend dat wordt afgerond naar het dichtstbijgelegen honderduizendtal. Het minimumbedrag is 300.000 frank, het maximumbedrag is 1.400.000 frank per jaar. Alle gemaakte kosten moeten bewezen worden. Minstens 95% van de kosten moeten worden verantwoord als kosten voor de tewerkstelling van de assistent.

Elke aanvraag zal individueel en anoniem onderzocht worden door het Vlaams Fonds. De toekenning van het budget en de bepaling van het bedrag

zal gebeuren door een onafhankelijke commissie van deskundigen. Eerstdaags wordt de samenstelling van de commissie van deskundigen voorgesteld. De commissie zal allicht bestaan uit twee kamers met elk vijf commissieleden : een ambtenaar van het Vlaams Fonds, een geneesheer, een ervaringsdeskundige, een academicus sociale wetenschappen en een ergotherapeut. Het is de bedoeling dat de commissie de eerste beslissingen neemt tegen eind maart van dit jaar en dat alle budgetten toegekend zullen zijn voor de zomervakantie.

2. Bespreking

Vragen van de leden

Op vraag van de leden licht de heer Willy De Pauw toe dat het aantal reeds ingediende of herbevestigde aanvragen in totaal 315 bedraagt. Daaronder zitten ook 21 van de 43 deelnemers aan het experiment die reeds lieten weten dat ze willen voortdoen met het PAB.

Algemeen

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt of het besluit een ontwerpbesluit is waarover nog advies van de Raad van State moet worden uitgebracht. De heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker, ontkent dit en antwoordt namens de minister dat er geen advies van de Raad van State wordt gevraagd.

De heer Guy Swennen is verheugd over de finale afwerking van het PAB. Er is geen weg meer terug. Vlaanderen mag er zich op roemen dat het op Europees niveau aan de spits staat inzake gehandicaptenbeleid. Nederland kent ook het persoonsgebonden budget, maar het beleid is veel minder uitgebalanceerd. Spreker stelt vast dat sedert de indiening van het eerste voorstel van decreet (*Parl. St.*, VI. Parl., 1995-96, nr. 236/1) een enorme evolutie in de geesten heeft plaatsgevonden. Nu staat men vlak voor de uitvoering. Het lid is tevreden over de globaliteit van het besluit.

De heer Koen Helsen is eveneens verheugd met het besluit. Zorg op maat wordt nu gerealiseerd. Bij de aanstelling van de assistent is er geen inmening van het Vlaams Fonds. Belangrijk is ook dat familieleden ook als assistent kunnen optreden.

Mevrouw Sonja Becq uit ook haar tevredenheid over de snelle uitvoering van het decreet.

Informatie

De verwachtingen ten aanzien van het PAB zijn te groot om te kunnen worden ingelost. Daarom is een goede nieuwe communicatievorm onontbeerlijk, onderstreept de heer Guy Swennen. Een groene telefoon (vanaf 15 december 2000) volstaat niet. Een groene telefoon is 'haalbare' informatie, terwijl ook 'uitgedragen' informatie nodig is bv. via het verspreiden van een brochure. De heer Koen Helsen sluit zich aan bij deze vraag om de betrokkenen goed te informeren, vooral over de juiste toelatingsvoorwaarden. Informatie zou ook via de provinciale structuren verspreid kunnen worden.

Arbeidsrechtelijke aspecten

Mevrouw Ann De Martelaer vraagt of een assistent die voorheen werkzaam was in een voorziening voor gehandicapten, blijft vallen onder paritair comité 319 en onder dezelfde collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO's). Sommige assistenten werken de facto ook onder een contract van dienstbode. In de toelichting verwees de minister voor ADL naar de wedde van een begeleider klasse 2A in de gehandicaptensector met 10 jaar weddeanciënniteit, voor begeleiding naar de wedde van een begeleider klasse 1 in de gehandicaptensector met 10 jaar weddeanciënniteit. Wordt het loon van de assistent volledig vrij bepaald of is men gehouden aan de genoemde weddebarema's ? Is er een opzeggingsperiode bij het overlijden van de persoon met een handicap ?

Wordt in het kader van de bescherming van de assistent een standaardovereenkomst aangereikt voor het arbeidscontract met de assistent, vraagt mevrouw Ingrid van Kessel. Of wordt toezicht gehouden op de schriftelijke overeenkomst en door wie ? De heer Koen Helsen pleit voor standaardovereenkomsten.

Wat als er problemen zijn tussen de werkgever (de persoon met een handicap) en de werknemer (de assistent), vraagt mevrouw Ann De Martelaer. Ongetwijfeld valt dit onder de wetgeving inzake werkgeverschap. Wordt de persoon met een handicap bijgestaan als hij door de assistent voor de rechtbank wordt gedaagd ? Welke begeleiding krijgen de personen met een handicap bij de problemen die zich kunnen voordoen bij hun werkgeverschap, vraagt de heer Koen Helsen.

Assistenten zullen via een uitzendkantoor ingehuurd kunnen worden. Volgens mevrouw Ann De Martelaer zullen er ongetwijfeld initiatieven geno-

men worden tot het oprichten van pools van begeleiders. Binnen welk wetgevend kader vallen dergelijke pools van begeleiders? Mevrouw Ingrid van Kessel wil weten wie als uitzendkantoor kan optreden. Wordt er toezicht gehouden op de uitzendkantoren? Aan welke voorwaarden moeten ze beantwoorden? De heer Koen Helsen vraagt welke acties ondernomen worden ten aanzien van de pools en de uitzendkantoren.

Als de persoon met een handicap rechtsonbekwaam is, treedt hun wettelijk vertegenwoordiger op als budgethouder. Mevrouw Ann De Martelaer vraagt of er beperkingen zijn wat het aantal voogdijschappen betreft dat een wettelijk vertegenwoordiger op zich mag nemen. Er zouden immers misbruiken kunnen ontstaan.

Ten slotte wil het lid weten hoe het kwaliteitsdecreet van toepassing is op het PAB.

Selectie aanvragen

Mevrouw Ingrid van Kessel vraagt of de aanvragen voor een bepaalde datum ingediend moeten zijn. Naast de 50 deelnemers aan het experiment en de 150 plaatsen die voorbehouden worden aan personen die nu in een (semi-)residentiële voorziening opgevangen worden, zijn er nog 200 PAB's te verdelen. Het lid wil weten hoe men daar de prioriteiten legt bij de selectie. Waar kunnen personen met een handicap die zich onrechtmatig behandeld voelen, terecht voor beroep?

Mevrouw Sonja Becq heeft moeite met het principe "wie eerst komt, eerst maalt". Wie in de geëigende circuits zit, is goed geïnformeerd, en zal bij de eersten zijn om een aanvraag in te dienen. Het lid vraagt of ruimte opengehouden wordt voor aanvragen van personen die minder goed op de hoogte zijn.

Bepaling budget

De hoogte van het budget dat wordt toegekend hangt af van de zorggradatie. Mevrouw Ingrid van Kessel wil graag meer informatie over het onderzoek dat loopt over nieuwe criteria voor het bepalen van de zorggradatie. Het is belangrijk dat de betrokkenen weten welke criteria gehanteerd worden.

Met de bedragen op dit ogenblik kan geen 24 uur op 24 uur PAB georganiseerd worden. Dit zou immers gelijk staan aan 4 VTE en 1,4 miljoen frank staat voor 1 VTE. De heer Guy Swennen wil hiermee duidelijk maken dat gebruikers vindingrijk

zullen zijn. Ook in instellingen wordt de slapende wacht niet vol betaald. Men moet erover waken dat het PAB geen aanleiding geeft tot uitbuiting van de assistenten. Voor de nacht zal men een beroep doen op de mantelzorg, hoewel ook de mantelzorger uit het budget kan putten. Vanaf een zeer hoge graad van zorgbehoefte speelt het schaalvoordeel van de residentiële opvang. Het gebruik van de budgetten moet voortdurend geëvalueerd worden, zodat ook zwaar zorgbehoevenden aan bod komen. Een algemene oplossing in de toekomst is te vinden in de 'combi-formules' waarbij vrijheid en autonomie samengaan met betaalbaarheid.

Combinaties met andere voorzieningen – (niet-) vergoede handelingen

De heer Guy Swennen merkt op dat de meeste combinaties van PAB en andere voorzieningen, bv. Focuswonen, pleeggezin, uitgesloten worden. Spreker begrijpt dit voor een aanvangsfase, maar dit wordt niet altijd als rechtvaardig ervaren door de betrokkenen. Het is van groot belang dat de combinaties uitgebreid aandacht krijgen later bij de bespreking van het persoonsgebonden budget.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen heeft het moeilijk met de uitsluiting van bepaalde handelingen in artikel 10 van het besluit. In § 2, 4°, is sprake van agogische, pedagogische of orthopedagogische begeleiding en/of ondersteuning als handelingen van een persoonlijke assistent, die in aanmerking komen voor vergoeding. Anderzijds stelt § 3, 3°, van hetzelfde artikel dat "pedagogische en didactische begeleiding bij studies die overlapt met wat het gewoon onderwijs, het buitengewoon onderwijs of het geïntegreerd onderwijs aanbieden" niet voor vergoeding in aanmerking komt. Volgens het lid hoeft het hier niet om overlapping te gaan, maar veeleer om aanvulling. De minister van Onderwijs is bezig met het herschrijven van de GON-regeling (geïntegreerd onderwijs). Hopelijk wordt daarin meer pedagogische ondersteuning opgenomen, maar alsnog is het koffiedik kijken. Het lid begrijpt ook niet waarom "ondersteuning bij tewerkstelling die overlapt met wat de arbeidstrajectbegeleiding, de CAO 26 of de Vlaamse inschakelingspremie aanbieden" (§ 3, 4°) niet in aanmerking komt voor vergoeding.

Mevrouw Sonja Becq begrijpt evenmin waarom bepaalde categorieën wel en andere niet in aanmerking komen voor vergoeding. Als een begeleider – naast het aanbod van het gewoon of buitengewoon onderwijs – bijles geeft aan een persoon met een handicap, komt dit dan niet voor vergoe-

ding in aanmerking, terwijl de niet-supplementaire begeleiding thuis wel in aanmerking komt ?

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen vindt het uitsluiten van de combinatie van PAB en pleeggezinnen (artikel 10, § 4) een zware discriminatie. De vergoeding die pleeggezinnen reeds ontvangen, wordt toegekend voor het opvangen van kinderen en niet voor de specifieke gevolgen van de handicap van de kinderen. Anderzijds zijn er dan weer afwijkingen voor de combinatie met een dagcentrum en een semi-internaat voor niet-schoolgaanden. Waarom ook niet voor schoolgaanden ? De reden voor het onderscheid dat gemaakt wordt, is niet duidelijk. Artikel 10 is sterk voor discussie vatbaar. Voor de doelgroep is dit weinig toegankelijk.

Mevrouw Sonja Becq sluit zich daarbij aan. De combinatie met een pleeggezin zou niet kunnen, terwijl de combinatie met een kinderdagverblijf wel zou kunnen, aangezien het een welzijnsvoorziening is. De combinatie met een verblijf voor een tehuis voor niet-werkenden kan niet, terwijl de combinatie met een centrum voor arbeidszorg wel kan. Op grond waarvan wordt dit discriminatoir onderscheid gemaakt ?

De heer Felix Strackx vraagt meer duidelijkheid over de combinatiemogelijkheden van het PAB en de tegemoetkomingen in het kader van de zorgverzekering. Het decreet op de zorgverzekering bepaalt dat eerst de rechten op het Vlaams Fonds uitgeput moeten zijn vooraleer een beroep kan worden gedaan op de zorgverzekering.

Procedure

Er bestaat grote onduidelijkheid over de rol en de bevoegdheid van de provinciale evaluatiecommissies (PEC's), oordeelt de heer Guy Swennen. Met dit besluit lijkt dit nog te verergeren. De nieuwe commissie van deskundigen zal beslissen over de aanvraag van het PAB. Tegelijk moet het PEC het zgn. integratieprotocol verlenen voor een aanvraag van het PAB. Beide organen zullen dus beslissingsbevoegdheid hebben op basis van hetzelfde multidisciplinaire dossier. Dit is een verzwaring van de procedure. Ook voor individuele materiële bijstand bestaat een deskundigencommissie. Het lid dringt aan op duidelijkheid over de rol van het PEC. Ofwel schaft men ze af, ofwel laat men de PEC's hun bevoegdheid krachtens het decreet op het VF-SIPH uitvoeren.

Ook mevrouw Sonja Becq betreurt de dubbele procedure. In welke mate maakt de deskundigencommissie gebruik van de al verzamelde

gegevens ? In het licht van de gebruiksvriendelijkheid hoopt het lid dat een en ander in de toekomst wordt geïntegreerd.

De minister hoopt de eerste aanvragen te kunnen goedkeuren in maart 2001. Mevrouw Sonja Becq vraagt of men reeds over voldoende knowhow beschikt om bij de inschaling het aantal nodige uren assistentie te kunnen inschatten.

Zorgconsulent

Het verplichte karakter om een zorgconsulent in te schakelen is gelukkig uit het besluit gelicht, stelt de heer Guy Swennen vast. Spreker acht de bepaling rond de zorgconsulent niet echt zinvol, zeker niet als het alleen aan de thuisbegeleidingsdiensten wordt toegekend. Een OCMW zou ook assistentie kunnen verlenen. Spreker acht de bepaling ook niet echt 'schadelijk'.

Mevrouw Sonja Becq is enerzijds verheugd dat de zorgconsulent in het PAB wordt opgenomen, zoals de CVP had gevraagd. Ook andere elementen die door de commissie tijdens de bespreking van het decreet werden aangebracht, werden opgenomen. Anderzijds had de CVP-fractie gehoopt dat de kost niet met het PAB zelf moet worden vergoed, maar dat het om een supplementaire financiering zou gaan, omdat vooral zwakkere personen de inschakeling van een zorgconsulent behoeven. Artikel 15 van het besluit bepaalt dat het zorgconsulentschap enkel opgenomen kan worden door de thuisbegeleidingsdiensten. In de begeleidende nota voor de regering wordt ook verwezen naar een door het Vlaams Fonds erkend multidisciplinair team. Waarom werd uiteindelijk gekozen voor de thuisbegeleidingsdiensten ?

De vergoeding van de budgethoudersverenigingen door de budgethouders mag nooit meer bedragen dan 5 percent van de vergoedbare assistentie. Mevrouw Patricia Ceysens merkt op dat een dergelijke bepaling niet is opgenomen voor het zorgconsulentschap. Wat is de reden daarvoor ?

Antwoord en bijkomende vragen van de leden

Algemeen

Volgens minister Mieke Vogels blijkt uit de vragen van de leden dat de consequenties van de invoering van het PAB niet eenvoudig zijn. Als men zegt dat er geen terugweg meer is, dan gaat dit veel verder dan men zich van bewust is. Dit geldt niet alleen op het vlak van de emancipatie van de persoon met een handicap, maar ook op verschillende

domeinen waarover de leden vragen stelden en waarop de minister verder ingaat.

Arbeidsrechtelijke aspecten

Er worden vragen gesteld over de arbeidsrelaties. Het moet duidelijk zijn dat er geen nieuwe vorm van voorziening wordt gecreëerd, maar wel een recht voor de persoon met een handicap, zegt de minister. Er wordt aan de persoon met een handicap de mogelijkheden gegeven om aan de arbeidswetgeving tegemoet te komen, maar er wordt niet in de plaats getreden van de persoon met een handicap. De geschreven overeenkomst wordt getoetst aan de arbeidswetgeving, ongeacht het aantal uren assistentie. De in de toelichting genoemde weddebarema's dienen als richtlijn voor de persoon met een handicap om de overeenkomst op te stellen. Dit heeft niets van doen met het paritair comité. Dienstboden kunnen in aanmerking komen voor ADL.

Het verschil in verloning voor een dienstbode en een begeleider klasse 2A is groot, repliceert mevrouw Ann De Martelaer. De kandidaat-assistenten moeten een zekere rechtszekerheid krijgen. De minister antwoordt dat het zelf organiseren van de zorg samengaat met responsabiliseren. De overheid moet de minimale arbeidsvoorwaarden laten respecteren, maar kan geen bijkomende verplichtingen opleggen in de relatie werkgever-werknemer.

Inschaling en procedure

Een tweede belangrijk, zoniet nog meer cruciaal gegeven is dat niet de behoefte aan zorg gemeten wordt op basis van een objectieve schaal, maar de behoefte aan assistentie, zegt de minister verder. Niet alleen de mate van handicap bepaalt de hoogte van het budget, maar de globale situatie (mantelzorg, woonplaats, leeftijd, familie, de behoefte aan sociaal leven enz.). Het is in een eerste fase zeker niet de bedoeling dat de betrokkene een budget krijgt dat even hoog ligt als de kostprijs in een voorziening voor die bepaalde zorggraad. De betrokkene en zijn omgeving moet kiezen : ofwel all in-opvang in een residentiële voorziening ; ofwel via het PAB ondersteuning van de mantelzorg of de zorg volledig zelf organiseren, met de beperkingen in de opstartfase. Zorg op maat betekent niet : recht op zoveel geld. Dat uitgangspunt vergt een totaal andere manier van denken.

Daarom worden de aanvragen in de opstartfase beoordeeld door een centrale deskundigencommissie, antwoordt de minister verder. Het is niet de bedoe-

ling dat die commissie deze functie te eeuwigen dage opneemt, maar dat men in een opstartfase naar een aantal vergelijkbare criteria evolueert. De PEC's blijven in die fase bestaan voor de toeleiding naar de gewone toegangspoort. Na de opstartfase zal de functie van de PEC's, de deskundigencommissie en de multidisciplinaire teams (MDT's) opnieuw bekeken worden. Een aantal bijkomende MDT's worden overigens erkend om PAB's in te schalen. Zij zullen de holistische visie op de persoon mee inschalen. Dit betekent een totaal nieuwe visie van zorg op maat die nog onbekend is.

Deze startfase is geen experiment meer. Er wordt uitgegaan van een totaal andere visie op de besteding van budgetten en op de mate waarop een persoon recht heeft op steun van de overheid. Er wordt uitgegaan van behoeften en van solidariteit tussen personen met een handicap. De budgetten zijn immers beperkt. Alleen de zorg die echt nodig is om een normaal leven te kunnen leiden, wordt opgenomen.

De heer Willy De Pauw, bestuur Individuele Gerichte Prestaties Vlaams Fonds, gaat verder in op de procedure. Voor elke aanvraag voor het PAB wordt nagegaan of de aanvrager tot de doelgroep van het Vlaams Fonds behoort. Zo ja, dan wordt de aanvraag direct voorgelegd aan de commissie van deskundigen. Zo niet, wordt een multidisciplinair verslag gevraagd dat aan de PEC wordt voorgelegd. De PEC geeft het toegangsticket voor het Vlaams Fonds. De aanvraag voor het PAB wordt daarna aan de commissie van deskundigen doorgegeven. In de toekomst wordt de gekende doelgroep ook direct naar de deskundigencommissie verwezen. Voor degenen waarvan nog niet is uitgemaakt dat ze tot de doelgroep behoren, zal de PEC zowel het verslag maken als de inschaling doen, zodat de procedure ingekort wordt.

De arbeidsrechtbank is de beroepsinstantie voor beslissingen van de deskundigencommissie, zegt de heer Willy De Pauw. Minister Mieke Vogels voegt eraan toe dat de betrokkene steeds een herinschaling kan vragen. De minister wijst er ook op dat daarnaast nog steeds het basisaanbod bestaat van het Vlaams Fonds met (semi-)residentiële en ambulante voorzieningen. Het PAB staat haaks op de mentaliteit waarbij iedereen alleen zijn rechten ziet.

De mogelijkheid tot herinschaling is belangrijk, meent mevrouw Ingrid van Kessel. Het lid is van oordeel er onder het niveau van de arbeidsrechtbank toch nog een soort herzieningscommissie moet zijn. De minister merkt op dat er nu ook een

enorme rechtsonzekerheid is door de lange wachtlijsten. Nu is het alles of niets : een plaats in een instelling of niet. In het belang van zorg op maat en om meer mensen een zelfstandig leven te laten leiden, stapt men nu over naar een ander concept met een multidisciplinaire benadering die niet alleen rekening houdt met de graad van handicap. Dat is een moeilijke weg die tot meer kwaliteit voor meer mensen moet leiden, maar met moeilijk objectificeerbare dossiers.

Mevrouw Patricia Ceysens meent dat het om meer bemiddelde zorg zal gaan, wat positief is. Anderzijds is het ook problematisch als de graad van zorgbehoefte niet meer als doorslaggevend wordt beschouwd, en ook de aanwezigheid van mantelzorg een belangrijke rol gaat spelen. Men moet er zich voor hoeden dat de jarenlange inzet van mantelzorgers in het nadeel speelt bij de inschaling. Dit is een moeilijk moreel probleem. De graad van handicap moet een zeer belangrijke parameter blijven. De woonplaats (stad, landelijk) is ook een belangrijke factor.

Minister Mieke Vogels antwoordt dat het de bedoeling is de zorggradatie te objectiveren vanuit een multidisciplinaire benadering. Onderzoek door prof. Bea Maes (KUL) en prof. Geert Van Hove (UG) in het kader van de zorggradatie en een ander financieringssysteem (op basis van modules, en niet de dagprijs) moet leiden tot die objectivering. Het blijft echter een moeilijke oefening.

Mevrouw Sonja Becq merkt op dat bij de bespreking van de zorgverzekering ook werd gesteld dat de aanwezigheid van mantelzorgers niet in het nadeel van de aanvragers mag spelen. Overigens kunnen krachtens dit besluit mantelzorgers als (vergoede) assistenten optreden.

Informatie

Wat de informatie aan de betrokkenen betreft, deelt de minister mee dat reeds 200 oproepen de groene telefoon bereikten. Daarnaast is er ook informatie te vinden op de website van het Vlaams Fonds en werden er infopakketten verspreid onder diegenen die vroeger reeds een aanvraag deden. Het januarinumnummer van het magazine van het Vlaams Fonds verschijnt op 8.000 exemplaren met daarin aandacht voor het uitvoeringsbesluit. Ingaand op de opmerking van mevrouw Becq zegt de minister dat de personen met een handicap over eigen communicatiekanalen beschikken, waardoor iedereen vrij snel op de hoogte is. Bovendien wordt het magazine van het Vlaams Fonds aan elke geïnteresseerde persoon met een handicap toegestuurd. Het overgrote deel van de doelgroep wordt

zeker bereikt. Dit betekent niet dat niet verder geïnformeerd moet worden. Anderzijds mag men ook niet de indruk wekken dat er nog plaats is voor velen.

Combinaties met andere voorzieningen – (niet-) vergoede handelingen

In deze opstartfase is het belangrijk de 400 budgetten zo aan te wenden dat de effecten van het PAB juist nagegaan kunnen worden, zegt de minister. Daarom worden – hoe moeilijk dit ook is – nu geen combinaties opgenomen met gesubsidieerde voorzieningen. Dit wordt uitgesteld tot het debat over het persoonsgebonden budget wordt gehouden, waarmee diensten van voorzieningen ingekocht kunnen worden.

Wat de combinatiemogelijkheden aangaat, is de redenering nu dat niet alles tegelijk kan worden toegestaan, verduidelijkt de heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker, namens de minister. Het PAB is een belangrijke stap in een proces. Het doel van het PAB is dat de persoon met een handicap zelfstandig kan leven. Voor alle collectieve residentiële voorzieningen binnen het Vlaams Fonds wordt gewacht op het PGB om het inkopen van dat soort zorg degelijk te regelen. Het historisch gegroeide dagprijsstelsel kan niet zomaar in combinatie met het PAB verrekend worden. Dat is ook de reden waarom het parlement gefaseerd tewerk is gegaan met eerst het PAB en dan het PGB. Er is wel een uitzondering gemaakt voor collectieve dagopvang in de semi-internaten voor niet-schoolgaanden, bij uitstek de zwaarst zorgbehoevende kinderen. Dit geldt ook voor de combinatie met een dagcentrum voor volwassenen. Zo kan de opname in een nursinghuis uitgesteld worden. De combinatiemogelijkheden zijn dus voorlopig gelimiteerd tot die gevallen waar het het meest urgent leek.

Over de handelingen van de assistent (artikel 10) antwoordt de heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker, dat de handelingen onder de bevoegdheid van het Vlaams Fonds moeten vallen. De leerdoelstellingen van het onderwijs blijven een bevoegdheid van het onderwijs. De assistent kan meegaan naar de school om iemand met bv. zware spraakstoornissen bij te staan bij het bedienen van hulpmiddelen in het gewoon onderwijs, maar mag niet in de plaats van de leerkracht treden. In het buitengewoon onderwijs of een semi-internaat kan hij dat niet, omdat daar reeds dergelijke hulp voorzien is. De assistent mag ook niet in de plaats treden van een jobbegeleider of een therapeut. Dit gaat voort op de residuaire bevoegdheid van het Vlaams Fonds.

Het onderscheid met de schoolgaanden in semi-internaten ontgaat mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen. De heer Jo De Niel antwoordt dat een gezin dat thuis autonoom de zorg voor een gehandicapt kind op zich nam en dit niet meer volhoudt, de combinatie kan aangaan van semi-internaat voor niet-schoolgaanden en een assistent daarbuiten. Voor activiteiten overdag moet men zich houden voor dubbele financiering.

Op de opmerking van de heer Felix Strackx dat eerst de rechten op het Vlaams Fonds uitgeput moeten zijn vooraleer een beroep kan worden gedaan op de zorgverzekering en zijn vraag naar combinatiemogelijkheden, antwoordt minister Mieke Vogels dat dit net een van de redenen is voor de gefaseerde opstap in de zorgverzekering waarbij tot 2003 alleen +65-jarigen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Tot 65 jaar kunnen personen immers een beroep doen op het Vlaams Fonds. Na 2003 zullen de besluiten van PAB en zorgverzekering op elkaar afgestemd moeten worden.

Zorgconsulentschap en budgethoudersverenigingen

Aanvankelijk was in het ontwerpbesluit het zorgconsulentschap verplicht opgenomen en toegewezen aan de thuisbegeleidingsdiensten en de multidisciplinaire teams, zegt de heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker. Het zorgconsulentschap was ingevoerd om georganiseerd isolement te vermijden. De personen met een handicap moesten op deskundige begeleiders kunnen terugvallen. Gezien de vele negatieve reacties is het verplichte karakter eruit genomen. Zowel de thuisbegeleidingsdiensten als de multidisciplinaire teams zijn het best geplaatst voor de coaching vanuit een integrale benadering. De MDT's omdat ze het initiële dossier maken en de zorgvraag beluisteren. Zij werden echter niet weerhouden omdat juristen gewezen hebben op de onverenigbaarheid van het inschalen van de behoefte van assistentie enerzijds en het uitvoeren van de behoefte anderzijds. Daardoor is het zorgconsulentschap terechtgekomen bij de thuisbegeleidingsdiensten die het meest ervaring hebben in het ondersteunen van zorgsituaties bij zelfstandig wonen.

Het zorgconsulentschap wordt in het besluit beschouwd als een vorm van assistentie. De nood aan zorgconsulentschap wordt toegevoegd aan de andere noden aan assistentie. De budgethoudersverenigingen worden niet als assistentie beschouwd. Het zijn collectieve organen waar budgethouders elkaar vinden, verduidelijkt de heer Jo De Niel, kabinetsmedewerker. De budgethoudersvereniging

biedt ondersteuning en opleiding aan de budgethouder en kan standaardovereenkomsten aanreiken. Het besluit is op dit vlak niet erg gedetailleerd. In de schoot van het Vlaams Fonds zal een ad hoc commissie opgericht worden om de uitvoering van het besluit PAB op te volgen, o.a. inzake de opdracht van de budgethoudersverenigingen.

Bij wijze van overgangsmaatregel worden voorlopig twee verenigingen als budgethoudersverenigingen gemachtigd. Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen vraagt waarom alleen die twee verenigingen werden weerhouden. Sommige interimbureaus promoten zichzelf meer en meer als begeleiders van projecten voor sociale cohesie. Als interimbureaus kunnen aantonen dat ze daartoe geschikt zijn, kunnen ze dan niet als budgethoudersvereniging in aanmerking komen ?

De heer Jo De Niel verduidelijkt dat volgens de definitie minstens tweederde van de leden en tweederde van de bestuurders van de budgethoudersvereniging zelf budgethouder moet zijn. Dat is de logica zelf. De keuze voor de twee verenigingen is ingegeven door het feit dat zij reeds tijdens het experiment de opdracht van budgethouder op zich genomen hebben. Daarom werden de twee verenigingen gemachtigd om vanaf 1 januari 2001 als budgethoudersverenigingen op te treden. Zij zijn zeker nodig om de nood aan informatie mee te helpen opvangen. Het besluit bepaalt echter ook dat elke andere vereniging die aan de voorwaarden beantwoordt, een machtiging kan aanvragen. De Katholieke Vereniging voor Gehandicapten heeft reeds een aanvraag ingediend. De twee bestaande verenigingen werken overigens aan een herstructurering met andere groeperingen. Er zullen zich dus nog meer verenigingen aandienen.

Mevrouw Sonja Becq vraagt hoe de nood aan een zorgconsulent vastgesteld wordt. Heeft niet iedereen nood aan goed advies ? Het lid begrijpt de onverenigbaarheid bij de MDT's, maar hetzelfde doet zich voor bij de combinatie van thuisbegeleiding en PAB, tenzij men die combinatie altijd blijft uitsluiten. Wie heeft op dit ogenblik al de nodige know-how ?

De heer Guy Swennen wil weten of de vraag naar zorgconsulentschap in de aanvraag moet zitten.

...en inschaling

Minister Mieke Vogels zegt dat een aantal MDT's speciaal worden erkend voor de inschaling voor het PAB op basis van dit besluit. Het besluit bepaalt dat zowel ADL-assistentie als agogische, pe-

dagogische... ondersteuning behoren tot de vergoede handelingen. Op basis van de situatie van de aanvrager zal bekeken worden of die ondersteuning nodig is. De heer Jo De Niel voegt eraan toe dat de raad van bestuur van het Vlaams Fonds de wetenschappelijke onderzoekscel de opdracht heeft gegeven om een standaardisering te ontwikkelen om MDT's en kandidaat-budgethouders te ondersteunen bij het formuleren van hun assistentiebehoefte. Op het ogenblik dat de beperking tot ADL op basis van bekende indicatieschalen doorbroken wordt en categorieën van handelingen en de domeinen voor assistentie worden verbreed voor de hele doelgroep van het Vlaams Fonds, beschikt men niet meer over het comfort van een eenduidige indicatieschaal die door iedereen wordt aanvaard. Dit is een moeilijk proces. Er bestaat nergens een dergelijk wetenschappelijk instrument. Een voorstel vanuit de administratie wordt door alle betrokkenen besproken. Op 18 januari 2001 zal de raad van bestuur zich over dat voorstel uitspreken als bruikbaar instrument voor de inschaling.

De heer Jo De Niel verwijst naar de definitie van zorgconsulent in artikel 1 van het besluit : "de hiervoor door het Vlaams Fonds gemachtigde rechtspersoon die samen met de budgethouder een assistentieplan opstelt, en de uitvoering van dit assistentieplan opvolgt, waar nodig ondersteunt en zo nodig bijstuurt". Het is duidelijk dat dit geen dagvullende, maar een duidelijk afgebakende activiteit is. Misbruiken zullen vlug door het Vlaams Fonds vastgesteld en gecorrigeerd worden. Hoofdstuk 6 bepaalt dat de zorgconsulent vergoed wordt door de budgethouder zelf en niet via collectieve subsidiëring. De budgethouder onderhandelt over het contract met de zorgconsulent. De middelen daarvoor worden ingerekend bij de inschaling van het PAB.

Mevrouw Sonja Becq stelt dat uren zorgconsulentenschap dus worden ingekocht ; er wordt geen afzonderlijk arbeidscontract gesloten. De heer Jo De Niel bevestigt dat een overeenkomst tussen de budgethouder en de erkende thuisbegeleidingsdienst moet worden afgesloten.

Effect op de residentiële sector

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen en mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen zijn er niet van overtuigd dat het PAB de wachtlijsten bij de residentiële voorzieningen zal oplossen. Met het PAB krijgt de persoon met een handicap wel meer keuzemogelijkheid, vindt laatstgenoemde. Ook in de residentiële voorzieningen is zorg op maat noodzake-

lijk. Soms heeft het lid het gevoel dat het belang van de residentiële sector vergeten wordt. Men moet erover waken dat de deskundigheid niet uit de residentiële sector weggekocht wordt.

Minister Mieke Vogels onderstreept dat het PAB een bijkomende mogelijkheid is. Tot nu toe was de ambulante sector minimaal ontwikkeld. De residentiële sector behoudt evenveel middelen. Van de ongeveer 34 miljard frank kredieten voor het Vlaams Fonds gaat ongeveer 22 miljard frank naar de (semi-)residentiële sector. Bij de begrotingsbesprekingen heeft de minister verduidelijkt dat de stand still in de programmatie beperkt blijft tot 2001, om daarna op basis van onderzoek van de studiedienst een gerichte programmatie op te maken die de witte vlekken invult. Als 150 PAB's toegekend worden aan personen die nu in een residentiële voorziening verblijven, komen daar evenveel plaatsen vrij. Het PAB is zeker geen bedreiging voor de residentiële sector.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen staat zeker achter de nieuwe uitdaging, maar is geweten hoeveel mensen thuis door familie worden opgevangen zonder enige hulp van voorzieningen ? De minister antwoordt dat bij haar aantreden dit geenszins gekend was. Het onderzoek van de studiedienst zal eindelijk een langetermijnplanning mogelijk maken. Dit is ook nodig om de bijkomende middelen in de Vlaamse regering te argumenteren.

De heer Koen Helsen vraagt of er bijzondere acties ten aanzien van instellingen worden ondernomen. De minister antwoordt dat niet in de eerste plaats de instellingen, maar wel de verenigingen van gehandicapten de mensen in instellingen mobiliseren.

Kwaliteitsdecreet

Wat het kwaliteitsdecreet betreft, antwoordt de minister dat kwaliteit uiteraard gegarandeerd moet worden. Het PAB valt onder de minimale kwaliteitseisen in de gehandicaptensector die door de inspectie gecontroleerd kunnen worden. De integrale kwaliteitszorg als managementtechniek kan vanzelfsprekend niet opgelegd worden.

De verslaggever,

Koen HELSEN

De voorzitter,

Patricia CEYSENS